

Główny Inspektor Ochrony Środowiska

Akceptuję

**Sprawozdanie z realizacji zadań
Sekretariatu ds. Morza Bałtyckiego
za rok 2012**

Warszawa, luty 2013 r.

Spis treści:	strona
1. Wprowadzenie	3
2. Konwencja Helsińska	4
2.1. Ramy Działania	4
2.2. Współpraca SMB z innymi jednostkami na szczeblu krajowym	5
2.3. Działania w ramach grup roboczych HELCOM	6
2.3.1. Grupa ds. wdrażania podejścia ekosystemowego (HELCOM GEAR)	6
2.3.2. Grupa robocza ds. ochrony przyrody i bioróżnorodności (HELCOM HABITAT)	7
2.3.3. Grupa robocza ds. zanieczyszczeń pochodzenia lądowego (HELCOM LAND)	7
2.3.4. Grupa robocza ds. morskich (HELCOM MARITIME)	9
2.3.5. Grupa robocza ds. monitoringu i ocen (HELCOM MONAS)	9
2.3.6. Grupa robocza ds. reagowania (HELCOM RESPONSE)	10
2.3.7. Forum Rolno-Środowiskowe (HELCOM AGRI/ENV)	11
2.3.8. Forum Rybołówstwa i Środowiska (HELCOM FISH/ENV)	11
2.3.9. Wspólna grupa robocza ds. planowania przestrzennego na morzu (HELCOM-VASAB)	11
2.3.10. Posiedzenia HELCOM wyższego szczebla	12
2.4. Krajowy Program Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań	12
3. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego	14
3.1. Ramy Działania	14
3.2. Rewizja Planu Działań SUE RMB	14
3.3. Działania w ramach Obszaru Priorytetowego NUTRI	16
3.4. Projekt flagowy w ramach Obszaru Priorytetowego HAZARDS	17
4. Ramowa Dyrektywa w sprawie Strategii Morskiej	19
4.1. Ramy Działania	19
4.2. Bieżące Działania	20
5. Inne działania SMB	13
5.1. Udział w realizacji Polityki Morskiej RP	13
6. Organizacja spotkań krajowych i międzynarodowych przez SMB	21
7. Finansowanie prac SMB	21
8. Podsumowanie	23

1. Wprowadzenie

Podjęmowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2012 r. działania w zakresie ochrony stanu środowiska morskiego Morza Bałtyckiego skoncentrowane były na podtrzymaniu i rozwijaniu koncepcji synergii między różnymi inicjatywami międzynarodowymi, jak również dążeniu do harmonizacji przepisów obowiązującego prawa.

W szczególności, podejmowane działania skupione były na wypełnianiu międzynarodowych zobowiązań Polski wynikających z Konwencji Helsińskiej, Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego oraz Ramowej Dyrektywy w sprawie Strategii Morskiej.

Głównym wyzwaniem dla Głównego Inspektoratu w 2012 r. była kontynuacja efektywnej realizacji zadań Polski wynikających ze zobowiązań międzynarodowych, m. in. poprzez zapewnienie odpowiedniej reprezentacji Polski na spotkaniach wysokiego szczebla, zapewnienie udziału przedstawicieli resortów oraz ekspertów w spotkaniach stałych i ad hoc grup roboczych HELCOM, spotkaniach związanych z wdrażaniem Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, oraz spotkaniach związanych z wdrażaniem ramowej Dyrektywy ws. Strategii Morskiej, jak również przeprowadzenie analizy bieżących materiałów roboczych w zakresie ochrony stanu środowiska morskiego Morza Bałtyckiego pod kątem konieczności podjęcia odpowiednich działań przez stronę polską, przy zachowaniu synergii między tymi działaniami.

Sekretariat ds. Morza Bałtyckiego (SMB) usytuowany w GIOŚ, realizując swoje zadania ściśle współpracował z komórkami organizacyjnymi GIOŚ, odpowiednimi jednostkami organizacyjnymi resortu środowiska oraz innymi resortami, stosownie do ich właściwości, jak również z przedstawicielami środowisk naukowych.

2. Konwencja Helsińska

2.1. Ramy Działania

Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego, sporządzona w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 346) zwana „Konwencją Helsińską”, została ratyfikowana przez Polskę dnia 8 października 1999 r. i weszła w życie dnia 17 stycznia 2000 r. Konwencja ta, zastąpiła Konwencję o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego sporządzoną w Helsinkach dnia 22 marca 1974 r. (Dz. U. z 1980 r. Nr 18, poz. 64).

Podstawowym celem Konwencji jest kompleksowa ochrona środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego. Działania podejmowane w ramach Konwencji dotyczą wód morskich Państw-Stron, wód wewnętrznych oraz całego obszaru zlewiska Morza Bałtyckiego, w którym zawiera się praktycznie całe terytorium Polski. Cele Konwencji realizowane są poprzez stosowne uzgodnienia, podejmowane decyzje i przyjmowanie zaleceń w ramach skoordynowanej współpracy na poziomie krajowym i międzynarodowym, a następnie ich wdrażanie poprzez odpowiednie działania prawno-administracyjne, inwestycyjne, edukacyjno-szkoleniowe, kontrolne, monitoringowe i inne.

Organem wykonawczym Konwencji Helsińskiej jest Komisja ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego (Komisja Helsińska, HELCOM), która prowadzi obserwacje wdrażania Konwencji i podejmuje decyzje służące realizacji założonych celów. Działalność merytoryczna Komisji w 2012 r. prowadzona była w ramach następujących podstawowych grup roboczych:

HELCOM GEAR	Grupa ds. wdrażania podejścia ekosystemowego
HELCOM HABITAT	Grupa ds. ochrony przyrody i bioróżnorodności
HELCOM LAND	Grupa ds. zanieczyszczeń pochodzenia lądowego
HELCOM MARITIME	Grupa ds. morskich
HELCOM MONAS	Grupa ds. monitoringu i ocen
HELCOM RESPONSE	Grupa ds. reagowania

oraz platform dialogu i współpracy:

HELCOM AGRI/ENV FORUM	Forum Rolno-Środowiskowe
HELCOM FISH/ENV FORUM	Forum Rybołówstwa i Środowiska
HELCOM VASAB MSP WG	Wspólna grupa robocza HELCOM-VASAB ds. Planowania Przestrzennego na Morzu

2.2. *Koordinacja zadań na poziomie krajowym*

Prace SMB w roku 2012 koncentrowały się na identyfikowaniu właściwych jednostek wykonawczych zaleceń Konwencji Helsińskiej, zapewnieniu udziału odpowiednich przedstawicieli resortów i właściwych ekspertów w spotkaniach grup roboczych HELCOM, analizowaniu dokumentów i materiałów roboczych otrzymywanych z sekretariatu HELCOM pod kątem konieczności podjęcia odpowiednich działań przez stronę polską, współpracy z jednostkami wykonawczymi w celu wypracowania stanowisk strony polskiej w odniesieniu do dokumentów, planów prac, zaleceń i rozwiązań służących realizacji celów Konwencji, przygotowywaniu instrukcji wyjazdowych dla delegowanych na spotkania wysokiego szczebla, spotkania grup roboczych i inne spotkania organizowane w ramach HELCOM, a także koordynacji realizacji Wstępnego Krajowego Programu Wdrożenia Bałtyckiego Planu Działań HELCOM.

W celu zapewnienia realizacji bieżących zadań podejmowanych w ramach poszczególnych grup roboczych HELCOM i platform międzysektorowych HELCOM, SMB prowadził stałą współpracę z przedstawicielami urzędów i środowiskiem naukowym.

Jednostki współpracujące w ramach grup roboczych HELCOM

GEAR	Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku, GIOŚ
HABITAT	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego urzędy morskie Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni Uniwersytet Gdański Instytut Morski w Gdańsku
LAND	Ministerstwo Gospodarki Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ministerstwo Środowiska Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku, GIOŚ
MARITIME	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
MONAS	Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku, GIOŚ Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej– Państwowy Instytut Badawczy Instytut Oceanologii Państwowej Akademii Nauk Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej w Warszawie

	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku Instytut Morski w Gdańsku Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni Państwowy Instytut Weterynarii w Puławach
RESPONSE	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej

Jednostki współpracujące w ramach platform dialogu

HELCOM AGRI/ENV FORUM	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ministerstwo Gospodarki
HELCOM FISH/ENV FORUM	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Joint HELCOM-VASAB WG on MSP	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Urząd Morski w Gdyni

2.3. Działania podejmowane w ramach grup roboczych

2.3.1. Grupa ds. wdrażania podejścia ekosystemowego (HELCOM GEAR)

W 2012 r. decyzją podjętą na posiedzeniu Komisji Helsińskiej (HELCOM 33/2012) powołano nową grupę HELCOM ds. wdrażania podejścia ekosystemowego (HELCOM GEAR). Prace tej grupy mają ułatwić wdrażanie Bałtyckiego Planu Działań HELCOM. Nowa grupa ma charakter nadrzędny i komplementarny w stosunku do innych grup HELCOM, takich jak np. HELCOM MONAS o techniczno-naukowym charakterze, i ma raportować bezpośrednio do grupy HELCOM HOD.

Zgodnie z założeniem HELCOM GEAR przejęła zadania grupy implementacyjnej Bałtyckiego Planu Działań HELCOM.(BSAP IG) jak również zadania wspólnej grupy doradczej projektów HELCOM CORESET i TARGREV. Oczekuje się, iż nowa grupa wzmocni synergię działań pomiędzy wdrażaniem Bałtyckiego Planu Działań HELCOM a Dyrektywą Ramową ws. Strategii Morskiej w przypadku Państw-Stron należących do Unii Europejskiej, szczególnie pod kątem wdrażania podejścia ekosystemowego.

W 2012 r. odbyły się dwa pierwsze spotkania, z udziałem polskich przedstawicieli, poświęcone głównie wymianie informacji na temat wdrażania Bałtyckiego Planu Działań i Dyrektywy Ramowej ws. Strategii Morskiej, pracom dotyczącym rewizji ustaleń BSAP i przygotowania nowej Deklaracji Ministerialnej na spotkanie Ministrów Środowiska w październiku 2013 roku a także na koordynacji innych działań zmierzających do zapewnienia ekosystemowego podejścia.

2.3.2 Grupa robocza ds. ochrony przyrody i bioróżnorodności (HELCOM HABITAT)

Celem działalności grupy roboczej HELCOM HABITAT jest zapewnienie odpowiednich danych o siedliskach, gatunkach i zachowaniu bioróżnorodności, które są dostępne i wykorzystywane m.in. przez grupy robocze HELCOM, w celu wprowadzania w życie rozwiązań opartych o ekosystemowe podejście do zarządzania i rozpowszechniania zasad określonych jako Integrated Coastal Zone Management (ICZM) na obszarze całego Bałtyku.

W 2012 r. odbyło się spotkanie grupy HELCOM HABITAT z udziałem polskiego przedstawiciela, a także spotkanie komitetu sterującego projektem mającego na celu stworzenie czerwonej listy gatunków i siedlisk Bałtyku (HELCOM RED LIST). Podczas spotkania omówiono postępy w pracach 5 grup eksperckich działających w ramach projektu, tj. grup HELCOM RED LIST BI, HELCOM RED LIST BIOTOPES, HELCOM RED LIST FISH, HELCOM RED LIST, HELCOM RED LIST MACROPHYTES. Na spotkaniu dyskutowano także o problemach napotykanym w trakcie opracowywania każdej z list jak również ustalono plan dalszej pracy. Projekty czerwonych list mają zostać przekazane do zatwierdzenia na kolejnym spotkaniu grup HELCOM HABITAT w 2013 roku

Ponadto SMB zapewnił udział przedstawicieli Polski w spotkaniu grupy HELCOM ds. populacji ssaków morskich (HELCOM SEAL).

2.3.3. Grupa robocza ds. zanieczyszczeń pochodzenia lądowego (HELCOM LAND)

Grupa HELCOM LAND jest odpowiedzialna za przeciwdziałanie problemowi zanieczyszczeń ze źródeł pochodzenia lądowego, które przedostając się do wód Morza Bałtyckiego pogarszają stan ekologiczny regionu. Grupa HELCOM LAND zobligowana jest do przedstawiania propozycji działań zmierzających do ograniczenia emisji szkodliwych substancji, a także do podejmowania działań na rzecz promocji technologii bezpiecznych dla środowiska.

Priorytetowe obszary działalności grupy HELCOM LAND to eutrofizacja i niebezpieczne substancje, a także inicjatywa wdrożenia *Wspólnego Powszechnego Programu Działań na Rzecz Poprawy Środowiska Morza Bałtyckiego (The Baltic Sea Joint Comprehensive Environmental Action Programme - JCP)*, polegającego na identyfikacji i doprowadzeniu do ograniczenia listy najbardziej zapalnych punktów zanieczyszczeń w regionie Morza Bałtyckiego.

Eutrofizacja i substancje niebezpieczne

Zaproponowane przez polską prezydencję ograniczenia zawartości fosforanów i innych związków fosforu w detergentach przeznaczonych do prania i do zmywarek oraz terminy wprowadzenia tych ograniczeń zostały zaakceptowane przez państwa członkowskie Unii Europejskiej. Wynikiem tych propozycji jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 259/2012 z dnia 14 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 648/2004 w odniesieniu do stosowania fosforanów i innych związków fosforu w detergentach

dla konsumentów przeznaczonych do prania i detergentach dla konsumentów przeznaczonych do automatycznych zmywarek do naczyń (Dz. Urz. UE L 94 z 30.03.2012 r., str.16). Zgodnie z rozporządzeniem na terenie Unii, w tym w Polsce:

- detergenty przeznaczone do prania nie będą wprowadzane do obrotu od 30 czerwca 2013 r. jeżeli całkowita zawartość fosforu będzie równa lub większa niż 05,0 g w zalecanej ilości detergentu przeznaczonej dla głównego cyklu prania przy standardowym wsadzie pralki;
- detergenty przeznaczone do automatycznych zmywarek do naczyń nie będą wprowadzane do obrotu od 1 stycznia 2017 r. jeżeli całkowita zawartość fosforu będzie równa lub większa niż 03, g na standardowe dozowanie.

JCP (Joint Comprehensive Environmental Action Programme)

W 2012 r. udało się doprowadzić do skreślenia z listy zidentyfikowanych obiektów municypalnych niespełniających wymogów zaleceń HELCOM 2 oczyszczalnie ścieków: Szczecin - Pomorzany i Szczecin - Zdroje. Ministerstwo Gospodarki w dalszym ciągu podejmuje wysiłki w celu skreślenia ostatnich 4 z 25 zidentyfikowanych, zakładów przemysłowych niespełniających wymogów zaleceń HELCOM, które pozostają nadal na liście aktywnych punktów zapalnych tzw. Hot Spots.

W 2012 r. odbyło się jedno spotkanie grupy HELCOM LAND oraz warsztaty tej grupy z udziałem polskich ekspertów, podczas których omówiono m.in. działania podejmowane na rzecz redukcji emisji i zrzutów biogenów i substancji niebezpiecznych ze źródeł lądowych, wdrażanie Bałtyckiego Planu Działań HELCOM oraz stan realizacji Wspólnego Powszechnego Programu Działań na Rzecz Poprawy Środowiska Morza Bałtyckiego.

2.3.4. Grupa robocza ds. morskich (HELCOM MARITIME)

Do zadań grupy należy zapewnienie, poprzez ścisłą współpracę międzynarodową, przestrzegania i egzekwowania przyjętych regulacji prawnych, jak również identyfikacja i promocja działań mających na celu ograniczenie zanieczyszczeń spowodowanych przez transport morski, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa nawigacji.

W 2012 r. odbyło się jedno spotkanie grupy HELCOM MARITIME z udziałem polskich przedstawicieli, na którym omawiane były min. kwestie dotyczące wód balastowych, zrzutów ścieków ze statków, wdrażanie Strategii Portowych Urządzeń Odbiorczych dla Odpadów ze Statków, bezpieczeństwa żeglugi, oraz prowadzenia postępowania karnego wobec zanieczyszczających.

2.3.5. Grupa robocza ds. monitoringu i ocen (HELCOM MONAS)

Głównym zadaniem grupy roboczej HELCOM MONAS jest koordynacja i wdrożenie monitoringu środowiska morskiego i oceny działań realizowanych w ramach HELCOM, włączając w to kontrolę jakości i dane powiązane ze Strategią Monitoringu i Oceny HELCOM przyjętą w 2005 roku. Grupa MONAS jest również odpowiedzialna za techniczne i merytoryczne wsparcie wdrażania Bałtyckiego Planu Działań, w tym rewizję jego celów

środowiskowych, oraz koordynowanie wdrażania aktualnych zaleceń w tematycznym zakresie grupy.

W ramach HELCOM MONAS opracowywane są m.in. zestawy podstawowych wskaźników na potrzeby oceny stanu środowiska, oceny tematyczne i ocena holistyczna. Jednocześnie HELCOM MONAS koordynuje realizację cyklicznych projektów jak np. Pollution Load Compilation (PLC), jak również ustanawia nowe projekty tematyczne i prowadzi nadzór nad pracami grup tematycznych tj. HELCOM MORE, HELCOM LOAD, czy HELCOM MUNI.

W roku 2012 r. odbyły się 2 spotkania grupy HELCOM MONAS z udziałem polskich przedstawicieli. Działania grupy skoncentrowane były m.in. na kontynuowaniu prac w zakresie opracowania zestawu wskaźników do oceny stanu środowiska morskiego wraz z celami środowiskowymi w ramach implementacji Bałtyckiego Planu Działania (BSAP), bilansu i oceny ilości zrzutów biogenów, oraz zagadnieniach związanych z monitoringiem środowiska i danymi. Przedmiotem działań grupy było również omówienie wyników prac grup ekspertów związanych z HELCOM MONAS, m.in. grupy ds. rewizji monitoringu (HELCOM MORE), grup projektowych HELCOM CORE EUTRO, HELCOM CORESET BD i HS oraz HELCOM TARGREV, grupy ds. fitoplanktonu (HELCOM PEG), grupy ds. substancji radioaktywnych HELCOM MORS, grupy ds. zooplanktonu HELCOM ZEN oraz ryb przybrzeżnych (HELCOM FISH-PRO).

Godny zaznaczenia jest aktywny udział polskich przedstawicieli w dwóch spotkaniach grupy ds. celów redukcji biogenów w ramach Bałtyckiego Planu Działań, podczas których omawiano m.in. rewizję maksymalnie dopuszczalnych zrzutów (Maximum allowable inputs - MAI) oraz krajowych alokacji niezbędnych redukcji biogenów (country-allocated nutrient reduction target - CART), kwestię zbierania danych o zrzutach zanieczyszczeń, a także problemy związane z weryfikacją raportu *Fifth Baltic Sea Pollution Load Compilation (PLC-5.5)* oraz wdrożenie nowego projektu *Sixth Baltic Sea Pollution Load Compilation (PLC-6)*.

W ramach powołanej w 2010 r. specjalnej grupy eksperckiej HELCOM MUNI mającej na celu przeprowadzenie przeglądu i aktualizację dostępnych informacji nt. broni chemicznej zatopionej w Bałtyku, w 2012 r. odbyły się dwa spotkania z udziałem przedstawicieli strony polskiej, podczas których prowadzono prace nad wypracowaniem ostatecznej wersji raportu dotyczącego zatopionej broni chemicznej. Raport ten zostanie zaprezentowany na posiedzeniu Komisji Helsińskiej w marcu 2013 r.

2.3.6. Grupa robocza ds. reagowania (HELCOM RESPONSE)

Grupa podejmuje działania mające na celu zapewnienie szybkiego krajowego i międzynarodowego reagowania na zanieczyszczenia spowodowane wypadkami na morzu, analizę rozwoju transportu morskiego na Bałtyku i zbadania możliwego wpływu nowych rozwiązań na współpracy międzynarodową w odniesieniu do reagowania na zanieczyszczenia, koordynację powietrznej obserwacji morskich szlaków żeglugowych w celu zapewnienia pełnego obrazu zanieczyszczeń pochodzących z transportu morskiego oraz pomocy

w identyfikacji zanieczyszczających. Opracowywane są zalecenia dotyczące m.in. kwestii wzmocnienia współpracy w podregionach w zakresie reagowania na rozlewy olejowe, zapewnienia odpowiedniego poziomu zdolności reagowania na wypadki i potencjału ratowniczego, rozwoju i wykorzystywania systemów prognozowania przemieszczania się rozlewów olejowych i innych szkodliwych substancji w Bałtyku.

W 2012 r. odbyły się dwa spotkania grupy HELCOM RESPONSE z udziałem polskich przedstawicieli, na których omówiono m.in. kwestie dotyczące polityki reagowania w poszczególnych zakresach oraz realizację projektu BRISK/BRISK-RU dotyczącego oceny ryzyka wycieków olejowych i substancji niebezpiecznych w sub-regionalnym ujęciu oraz prowadzenia postępowania karnego wobec zanieczyszczających.

2.3.7. Forum Rybołówstwa i Środowiska (HELCOM FISH/ENV)

Forum Rybołówstwa i Środowiska jest platformą dialogu w zakresie morskiej różnorodności biologicznej i zrównoważonego rybołówstwa, którego pierwsze spotkanie odbyło się w roku 2008 r. W 2012 r. odbyło się jedno spotkanie z udziałem przedstawicieli strony polskiej, na którym omówiono m.in. kwestię wdrażania Bałtyckiego Planu Działań HELCOM w zakresie rybołówstwa.

2.3.8. Forum Rolno-Środowiskowe (HELCOM AGRI/ENV)

Forum Rolno-Środowiskowe jest platformą dialogu w zakresie rozwijania i stosowania praktyk rolnictwa zrównoważonego przy minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko Morza Bałtyckiego, którego pierwsze spotkanie odbyło się w roku 2010 r. W 2012 r. odbyły się dwa spotkania z udziałem przedstawicieli strony polskiej, na których omówiono m.in. kwestię wdrażania Bałtyckiego Planu Działań HELCOM w zakresie rolnictwa, a także powiązanie działań HELCOM z celami Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (obszary priorytetowe NUTRI i AGRI).

2.3.9. Grupa robocza ds. planowania przestrzennego na morzu (HELCOM-VASAB)

Wspólna grupa robocza HELCOM-VASAB ds. Planowania Przestrzennego na Morzu jest platformą współpracy dla wypracowania spójnych zasad planowania przestrzennego na morzu. W 2012 r. odbyły się dwa spotkania z udziałem przedstawicieli strony polskiej, na których omówiono m.in. postęp w zakresie wypracowywania spójnych zasad planowania przestrzennego, międzynarodowe uregulowania w zakresie planowania przestrzennego, podejścia ekosystemowego w planowaniu przestrzennym, problematykę zintegrowanego zarządzania strefami brzegowymi, proces mapowania oraz rezultaty projektu Plan Bothnia i projektu BaltSeaPlan.

2.3.10. Posiedzenia HELCOM wyższego szczebla

Posiedzenia HELCOM wyższego szczebla: posiedzenia Komisji Helsińskiej (HELCOM) oraz spotkania Przewodniczących Delegacji HELCOM (HELCOM HOD) należą do cyklicznych spotkań na wyższym szczeblu. W skład Komisji Helsińskiej wchodzi reprezentanci

wysokiego szczebla wszystkich nadbałtyckich Państw-Stron oraz Komisji Europejskiej. Posiedzenia Komisji Helsińskiej odbywają się raz do roku. W spotkaniach HELCOM HOD biorą udział przewodniczący poszczególnych narodowych delegacji reprezentujących dany kraj.

W 2012 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska, jako przewodniczący Polskiej Delegacji brał udział w dorocznym spotkaniu Komisji Helsińskiej, na którym dokonano przeglądu działalności Komisji Helsińskiej, omówiono zagadnienia związane z perspektywą budżetową, wdrażanie Bałtyckiego Planu Działań HELCOM oraz stan przygotowań do Konferencji Ministerialnej w 2013 r.

W 2012 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska wziął udział w trzech posiedzeniach Przewodniczących Delegacji HELCOM (HELCOM HOD), podczas których omówiono stan przygotowań do Konferencji Ministerialnej w 2013 r., perspektywę budżetową HELCOM, oraz dyskutowano nt. projektów HELCOM PLUS, HELCOM PROTECT, HELCOM PLC-6, HELCOM Safety of Navigation, HELCOM ALIENS3, HELCOM sturgeon remediation, HELCOM CORESET II.

2.4. Krajowy Program Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań (KPW BPD)

Obecne działania na rzecz ochrony Morza Bałtyckiego w ramach Konwencji Helsińskiej zakładają kontynuację procesu wdrażania Bałtyckiego Planu Działań (BPD), przyjętego na Konferencji Ministerialnej HELCOM dnia 15 listopada 2007 r. w Krakowie, który zakłada osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego Bałtyku do 2021 r. Główne kierunki działań skoncentrowano na eutrofizacji, substancjach niebezpiecznych, bioróżnorodności i ochronie środowiska naturalnego, oraz działalności na morzu, ujętych w czterech segmentach. Państwa-Strony Konwencji Helsińskiej, przyjmując BPD, zobowiązały się do opracowania krajowych programów wdrażania (KPW) i przedstawienia ich na Konferencji Ministerialnej HELCOM w maju 2010 r.

W ramach realizacji powziętych zobowiązań *Krajowy Program Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań HELCOM*, obejmujący wszystkie 4 segmenty BPD, został zaprezentowany przez stronę polską podczas Konferencji Ministerialnej w Moskwie dnia 20 maja 2010 r. Dokument miał charakter wstępny z uwagi na brak zweryfikowanych celów redukcyjnych dotyczących biogenów oraz zdefiniowanego wymiaru finansowego.

KPW BPD przewiduje m.in.:

- przeprowadzenie szkoleń dla właścicieli gospodarstw rolnych z zakresu opracowywania długoterminowych planów dla zrównoważonego nawożenia gruntów i promowania Dobrych Praktyk Rolniczych;
- promowanie i wspieranie budowy nowoczesnych przydomowych systemów ściekowych;
- opracowanie planów zarządzania Bałtyckimi Obszarami Chronionymi;
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich;

- rozbudowę infrastruktury portowej do odbioru ścieków ze statków.

W 2012 r. Sekretariat ds. Morza Bałtyckiego rozpoczął działania mające na celu weryfikację i aktualizację treści dokumentu, jak również działania zmierzające do nadania wymiaru finansowego programu. Planuje się, iż zaktualizowany dokument będzie przedmiotem obrad podczas Konferencji Ministerialnej HELCOM w Kopenhadze w październiku 2013 r.

3. *Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB)*

3.1. *Ramy Współpracy*

Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) to pierwsza strategia makroregionalna UE. Idea wypracowania SUE RMB powstała w Parlamencie Europejskim (PE). Jej głównym celem jest zacieśnienie współpracy w regionie i wykorzystanie potencjału, jaki pojawił się wraz z rozszerzeniem UE w 2004 r. 10 czerwca 2009 r. Komisja Europejska przyjęła Komunikat dotyczący Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Dołączony został do niego Plan Działania, o który oparto implementację Strategii. Zawierał on listę obszarów priorytetowych i projektów flagowych oraz działań horyzontalnych.

Strategia ma charakter wewnątrzunijny. Nie została wyposażona we własne instytucje czy środki finansowe. Korzysta w tym zakresie z dostępnego instrumentarium, w tym finansowego. Istotną rolę w zakresie koordynacji, monitoringu i formułowania rekomendacji pełni Komisja Europejska.

Rolę ośrodka koordynującego wdrażanie Strategii w Polsce pełni Ministerstwo Spraw Zagranicznych jako Narodowy Punkt Kontaktowy (NPK). W dniu 5 września 2011 r. został utworzony Zespół Roboczy do spraw koordynacji wdrażania SUE RMB w Polsce jako organ opiniodawczy – doradczy dla NPK. W jego skład wchodzi wszystkie podmioty zaangażowane w proces implementacyjny SUE RMB w Polsce.

Działania Sekretariatu ds. Morza Bałtyckiego podejmowane w ramach Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego skupiają się na koordynowaniu wspólnie z Finlandią jednego z obszarów priorytetowych Strategii - Obszaru Priorytetowego NUTRI (dawniej: Obszar Priorytetowy 1) pn. „*Ograniczenie zrzutów substancji biogenych do morza do poziomów akceptowalnych*” oraz na realizacji projektu flagowego pn. „*Ocena potrzeby usuwania broni chemicznej*” w ramach Obszaru Priorytetowego HAZARDS (dawniej: Obszar Priorytetowy 3) pn. „*Ograniczanie użytkowania i wpływu substancji niebezpiecznych*”.

3.2. *Rewizja Planu Działań SUE RMB*

W dn. 15 listopada 2011 r. Rada ds. Ogólnych (GAC) przyjęła wypracowane przez polską prezydencję w RUE Konkluzje ws. przeglądu SUE RMB. Było to zwieńczenie blisko rocznych działań Polski, mających na celu ocenę funkcjonowania SUE RMB. Konkluzje, wypracowane z zaangażowaniem szerokiej grupy podmiotów oraz instytucji, obejmują szereg praktycznych rekomendacji mających na celu usprawnienie wdrażania SUE RMB.

W ramach przeprowadzanej w 2012 r. rewizji Planu Działań SUE RMB wyznaczone zostały trzy główne cele Strategii: „ochrona stanu środowiska morskiego”, „zintegrowanie regionu”, „poprawa dobrobytu” oraz dodane nowe rozdziały poświęcone kwestiom zarządzania, roli i zakresu obowiązków interesariuszy oraz finansowania. Plan Działań zostanie uzupełniony o aneks zawierający wykaz wszystkich dotychczas zakończonych projektów flagowych oraz ich wyników.

W ramach celu „ochrona stanu środowiska morskiego” wyznaczono następujące cele szczegółowe:

1. Dążenie do zapewnienia czystych wód
2. Zachowanie różnorodności przyrodniczej i jej dobrego stanu
3. Zapewnienie czystej i bezpiecznej żeglugi
4. Zwiększenie efektywności współpracy

W rezultacie aktualizacji, Plan Działania Strategii objął 17 obszarów priorytetowych, w tym około 80 projektów flagowych oraz 5 działań horyzontalnych. Strategia jest realizowana w oparciu o środki z istniejących instrumentów finansowych UE, z budżetów narodowych oraz z międzynarodowych instytucji finansowych. Od 2013 r. będzie również możliwość finansowania początkowego stadium funkcjonowania projektów flagowych ze środków *Seed Money Facility* – nowego mechanizmu finansowego w UE.

Polska pełni funkcję współkoordynatora obszaru priorytetowego NUTRI (OP NUTRI) pn. *redukcja zrzutów substancji biogennej do morza do akceptowalnego poziomu* (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wspólnie z Ministerstwem Środowiska Finlandii) oraz obszaru priorytetowego INNOVATION pn. *pełne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie badań oraz innowacyjności* (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wspólnie ze Szwecją). Polska jest również liderem w odniesieniu do kilku projektów flagowych oraz partnerem w licznych projektach SUE RMB.

Problematyka ujęta w projektach flagowych pokrywa się ze zobowiązaniami unijnymi, projektami już realizowanymi ze środków unijnych oraz działaniami m.in. Konwencji Helsińskiej (Plan Działania SUE RMB dla regionu Morza Bałtyckiego w dużej mierze inkorporuje Bałtycki Plan Działań HELCOM). Pozwala to na zapewnienie efektu synergii między różnymi inicjatywami, które mają wspólne cele.

3.3. Działania w ramach obszaru priorytetowego NUTRI

GIOŚ jako współkoordynator obszaru priorytetowego NUTRI (dawniej: obszar priorytetowy 1) monitoruje na bieżąco działania w zakresie wszystkich projektów flagowych realizowanych w ramach tego Obszaru, wspiera liderów projektów w razie wystąpienia problemów w implementacji oraz jest odpowiedzialny za przygotowanie dwuletniego raportu nt. postępów w implementacji założeń SUE RMB do Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej (DG Regio). GIOŚ współpracuje również z liderami projektów, których cele wpisują się w cele OP NUTRI.

W lutym 2012 roku w Warszawie odbyło się spotkanie koordynatorów OP NUTRI, podczas którego zdecydowano o powołaniu Komitetu Sterującego (KS) składającego się z przedstawicieli poszczególnych państw bałtyckich. Ustalono również zakres uprawnień Komitetu. KS ma między innymi za zadanie wspieranie koordynatorów w podejmowaniu decyzji dotyczących akceptacji nowych projektów flagowych oraz wydatkowaniem środków z pomocy technicznej KE, które koordynatorzy uzyskali w 2011 r.

W kwietniu 2012 r. w Warszawie odbyło się pierwsze spotkanie Komitetu Sterującego OP NUTRI. Podczas spotkania omówiono zakres zadań KS, przedstawiono zaproponowane wcześniej cele i wskaźniki dla OP NUTRI, omówiono trwający proces rewizji Planu Działania SUE RMB oraz zaprezentowano dwa potencjalne nowe projekty flagowe.

W październiku 2012 r. w Kopenhadze odbyło się wspólne seminarium OP NUTRI, OP AGRI Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz 4 Forum Rolno-środowiskowe HELCOM (AGRI/ENV Forum 4/2012). Spotkanie zostało zorganizowane w formule back-to-back z doroczną konferencją projektów rolno-środowiskowych w celu zgromadzenia szerokiego grona interesariuszy tematów rolnictwa i eutrofizacji w regionie Morza Bałtyckiego. Podczas spotkania przedstawiciele Komisji Europejskiej (DG REGIO) zaprezentowali aktualny stan rewizji Planu Działania Strategii oraz harmonogram prac na koniec 2012 r. oraz początek 2013 r. Przedstawiciele DG Regio poinformowali uczestników spotkania o nowym instrumencie finansowym tzw. „Seed Money Facility”, który będzie dostępny na początku 2013 r. Instrument ten będzie zarządzany przez *Investitionsbank Schleswig-Holstein*, a jego wysokość to ok. 1.1 mln euro, z czego 90% to wkład środków unijnych. Ma on służyć przyszłym projektom w fazie przygotowawczej, tj. podczas tworzenia aplikacji do odpowiednich programów finansowych UE. Ponadto przedstawiciel *Stockholm Resilience Center* zaprezentował obecny stan eutrofizacji Morza Bałtyckiego wg badań Uniwersytetu Sztokholmskiego oraz *Baltic Nest Institute*. W konkluzjach wskazano na wyraźny związek wzrostu eutrofizacji z ładunkami N i P pochodzenia antropogenicznego, potwierdzono masowy charakter wzrostu biomasy oraz deficytów tlenu. Federacja Szwedzkich Farmerów zaprezentowała uczestnikom spotkania dotychczasowe postępy projektu Baltic DEAL „Wdrażania najlepszych praktyk w rolnictwie”. Zaznaczono, iż wzmocnienie współpracy między sektorami rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa jest szansą na zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionu oraz wykorzystanie nowopowstałych korzyści z niej wynikających. W kolejnej części seminarium przedstawiciele dwóch pozostałych projektów rolno-środowiskowych, tj. Baltic COMPASS i Baltic MANURE zaprezentowali najlepsze przykłady zarządzania substancjami biogennymi w gospodarstwie rolniczym, w tym najefektywniejsze sposoby recyklingu fosforu. Podczas dyskusji panelowej omawiano potrzeby używania ‘wspólnego języka’ pomiędzy rolnikami a naukowcami (autorami zasad najlepszych praktyk rolniczych). Wskazano również na potrzebę stworzenia rzetelnych dowodów na wpływ rolnictwa na eutrofizację oraz ich właściwej komunikacji wśród rolników regionu Morza Bałtyckiego.

SMB był organizatorem/ współorganizatorem ww. spotkań.

W 2012 r. finansowanie OP NUTRI odbywało się przy dodatkowym finansowym wsparciu ze strony Komisji Europejskiej. Środki w ramach tzw. pomocy technicznej (TA) na realizację celów Strategii zostały przyznane w 2011 r. Zadania finansowane z TA są bezpośrednio związane z przygotowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, oceną, audytem, kontrolą oraz informacją i promocją całego obszaru priorytetowego NUTRI SUE RMB i ukierunkowane na potrzeby zgłaszane przez interesariuszy. Kierując się chęcią właściwego wydatkowania powierzonych Głównemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska środków w wysokości 67 453 EUR, opracowano podział przyznanej przez Komisję Europejską kwoty w odniesieniu do okresu realizacji projektu tj. 2012-2013.

3.4. Projekt flagowy w ramach obszaru priorytetowego HAZARDS

Aktywność Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dotyczy również obszaru priorytetowego HAZARDS (dawniej: obszar priorytetowy 3) pn. „*Ograniczanie użytkowania i wpływu substancji niebezpiecznych*”, w ramach którego GIOŚ realizuje projekt flagowy pn. „*ocena potrzeby usuwania broni chemicznej*”. Projekt ten realizowany jest w ramach prac specjalnej grupy eksperckiej HELCOM MUNI mającej na celu przeprowadzenie przeglądu i aktualizację dostępnych informacji nt. broni chemicznej zatopionej w Bałtyku i sporządzenie raportu. W 2012 r. GIOŚ zapewnił udział ekspertów ze strony polskiej w pracach ww. grupy podczas dwóch spotkań i prac konsultacyjnych nad opracowywanym raportem. Raport HELCOM zawierający nowe rekomendacje nt. postępowania z zatopioną w Bałtyku bronią chemiczną zostanie zaprezentowany na posiedzeniu Komisji Helsińskiej w marcu 2013 r.

W maju 2012 r. w Warszawie odbyły się współorganizowane przez GIOŚ dwa spotkania w ramach OP HAZARDS: warsztaty interesariuszy mające na celu wypracowanie propozycji zakresu nowych projektów flagowych w ramach obszaru oraz posiedzenie Komitetu Sterującego, na którym przedstawiciele państw bałtyckich omówili wcześniej przedłożone propozycje zakresu nowych obszarów priorytetowych, a także cele i wskaźniki wyznaczone dla OP HAZARDS. W listopadzie zostały zorganizowane warsztaty nt. substancji niebezpiecznych w Morzu Bałtyckim, w których ze strony Polski wziął udział przedstawiciel GIOŚ.

Ponadto w 2012 roku GIOŚ aktywnie uczestniczył w pracach podczas warsztatów i konferencji w ramach czwartego Międzynarodowego Dialogu w sprawie Zatopionej Broni (IDUM) oraz organizacji w Polsce warsztatów nt. wpływ na środowisko odpadów pochodzących z zatopionej w morzu broni chemicznej.

4. Ramowa Dyrektywa w sprawie Strategii Morskiej

4.1. Ramy Współpracy

Ramowa Dyrektywa 2008/58/EC w sprawie Strategii Morskiej (RDSM) została przyjęta 17.06.2008 r. decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady. Decyzją Rady UE z 16.11.2009 RDSM została oficjalnie ogłoszona filarem środowiskowym Zintegrowanej Polityki Morskiej UE. Dyrektywa wprowadza ramy współpracy między państwami członkowskimi w celu zrównoważonego wykorzystania wód morskich.

Podstawowym celem dyrektywy jest osiągnięcie lub utrzymanie przez państwa członkowskie do 2020 dobrego stanu środowiska wód morskich. Każde państwo członkowskie, zgodnie z harmonogramem ustanowionym przez dyrektywę, jest zobowiązane do opracowania strategii morskiej dla własnych wód morskich.

Harmonogram między innymi przewiduje:

- dokonanie wstępnej oceny obecnego stanu środowiska danych wód morskich oraz oddziaływania na nie wynikającego z działalności człowieka,
- ustalenie dobrego stanu środowiska (GES) dla danych wód morskich,
- określenie celów środowiskowych i związanych z nimi wskaźników, opracowanie i wdrożenie programu monitorowania dla bieżącej oceny oraz regularnego uaktualniania celów,
- opracowanie i wdrożenie programu środków mających na celu osiągnięcie dobrego stanu środowiska w 2020.

W przypadku Morza Bałtyckiego głównym zagrożeniem dla jego stanu jest ilość zanieczyszczeń odprowadzanych z lądu. Koordynatorem procesu ograniczania ładunków zanieczyszczeń z lądu są organy gospodarki wodnej, które wykorzystują w tym celu obecne instrumenty wynikające z innych procesów unijnych, takich jak: wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej i dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Istotny udział w oddziaływaniu na stan ekosystemu morskiego ma również gospodarka morska oraz rybacka. Stąd we wdrażaniu wymagań dyrektywy i osiąganiu jej celów istotną rolę odgrywa resort transportu, budownictwa i gospodarki morskiej oraz rolnictwo.

RDSM jest obecnie wdrażana przez Komisję UE i państwa członkowskie. W 2009 roku celu ułatwienia implementacji powołano platformę wdrożeniową na poziomie unijnym - Common Implementation Strategy (CIS), która działając pod przewodnictwem Dyrektorów Morskich jest odpowiedzialna za koordynację podejmowanych w krajach członkowskich UE działań związanych z problematyką wody i morza przy współpracy Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska oraz Dyrekcji Generalnej ds. Morza Komisji Europejskiej, a w szczególności wypracowywanie wspólnego podejścia i wytycznych, prowadzenie współpracy na poziomie eksperckim oraz prowadzenie badań i realizację projektów.

W ramach platformy wdrożeniowej CIS działają następujące grupy robocze: grupa robocza ds. dobrego statusu środowiskowego (GES), grupa robocza ds. wymiany danych, informacji i wiedzy (DIKE), grupa robocza ds. gospodarczych i społecznych ocen (ESA).

Spotkania Dyrektorów Morskich odbywają się cyklicznie, w ramach kolejnej prezydencji danego kraju. Odbywają się w formule back-to-back ze spotkaniami Dyrektorów Wodnych. Spotkania mają na celu zapewnienie synergii działań we wdrażaniu Ramowej Dyrektywy w sprawie Strategii Morskiej i Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/EC). Część spotkania poświęcona jest sprawom tylko morskim, część – tylko wodnym, a część jest wspólna.

W styczniu 2011 r. decyzją Ministra Środowiska, GIOŚ został wyznaczony do pełnienia roli Dyrektora Morskiego, koordynującego wdrażanie RDSM.

Mając na względzie efekt synergii działań Główny Inspektor Ochrony Środowiska wziął pod uwagę konieczność powiązania celów i działań Konwencji Helsińskiej z wymaganiami Ramowej Dyrektywy w Sprawie Strategii Morskiej Należy podkreślić, iż Dyrektywa odwołuje się do doświadczeń i celów konwencji morskich, stąd Polska aktywnie uczestnicząc w działaniach Konwencji o ochronie środowiska morskiego Morza Bałtyckiego jest przygotowana do wdrażania postanowień dyrektywy i realizuje na podstawie zapisów ustawy z dnia 4 stycznia 2013 roku o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. nr 0, poz. 165).

4.2. Bieżące Działania

W 2012 r. Główny Inspektor Ochrony Środowiska pełniąc funkcję Dyrektora Morskiego, reprezentował stronę polską w 2 Nieformalnych Spotkaniach Dyrektorów Morskich. Spotkania miały na celu wymianę doświadczeń oraz identyfikację strategii i metod pozwalających na właściwą implementację polityki wodnej UE przy jednoczesnym zapewnieniu synergii działań. Omówiono program pracy na okres 2012-2014 odnoszący się do wdrażania dyrektywy morskiej i wskazówek dla grup roboczych działających w jej ramach. Główny Inspektor wziął czynny udział w dyskusji dot. dokumentu Common Implementation Strategy podkreślając konieczność uwzględnienia możliwości dyskusji kwestii opracowania i sposobu wdrożenia programu monitoringu wynikającego z art. 11 na wszystkich spotkaniach grup roboczych. Ponadto poparł propozycję KE opracowania wspólnego dla Dyrektorów Morskich i Wodnych programu pracy w celu zapewnienia pełnej harmonizacji działań szczególnie na etapie rewizji planów gospodarowania wodami i ustlaniu celów środowiskowych.

W 2012 r. strona polska brała udział w pracach grup roboczych w ramach platformy wdrożeniowej - Common Implementation Strategy (CIS): grupy roboczej ds. dobrego statusu środowiskowego (GES), grupy roboczej ds. wymiany danych, informacji i wiedzy (DIKE), oraz grupy roboczej ds. gospodarczych i społecznych ocen (ESA). Omówiono m.in. kwestie formularzy raportowych i dostępu do danych.

5. Inne działania SMB

5.1. Udział w realizacji Polityki Morskiej RP

Nadmorskie położenie Rzeczypospolitej Polskiej stanowi szczególne dobro narodowe o strategicznym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego oraz dla pozycji kraju w regionie bałtyckim, Europie i na świecie. Powinno ono być jedną z podstawowych ram w kształtowaniu polityki rozwoju oraz zagospodarowania przestrzennego kraju, z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska naturalnego, stąd polityka morska Rzeczypospolitej Polskiej jest działaniem ogólnonarodowym o wymiarze międzynarodowym.

Zintegrowana polityka morska RP ma na celu integrację systemów nadzoru morskiego oraz zapewnienie wspólnej platformy wymiany informacji morskich. Wypracowanie zintegrowanej i długookresowej polityki morskiej Rzeczypospolitej Polskiej jest prowadzone

na szczeblu ponadresortowym przez Międzyresortowy Zespół do spraw Polityki Morskiej Rzeczypospolitej Polskiej, który jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów, powołanym *Zarządzeniem Nr 103 Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2008 r. w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Polityki Morskiej Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. Nr 70, poz. 635 oraz z 2009 r. Nr 34, poz. 503)*. Reprezentantem resortu środowiska w ww. Zespole jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

W 2012 r. przedstawiciel GIOŚ brał udział w posiedzeniach Zespołu, podczas których omawiane były m.in. kwestie dotyczące finansowania zintegrowanej polityki morskiej UE w tym min. europejskiego funduszu Morskiego i Rybołówstwa, sprawy związane z morskim planowaniem przestrzennym i konsultacjami społecznymi KE ws. „Blue Growth”.

Dodatkowo Sekretariat ds. Morza Bałtyckiego przekazał wkład do rocznego sprawozdania z realizacji zadań Zespołu.

5.2. Projekt „Polska dla Bałtyku”

W listopadzie 2012 r. z inicjatywy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zrealizowany został projekt "Polska dla Bałtyku", którego celem było przeprowadzenie szeregu spotkań edukacyjno-informacyjnych, skierowanych do władz lokalnych, przedsiębiorców, mieszkańców terenów nadmorskich, a także wszystkich obywateli zainteresowanych ochroną Bałtyku. Akcja miała przyczynić się do ograniczenia zanieczyszczenia polskiego morza związkami azotu i fosforu.

W ramach przedmiotowego projektu w dniach 19-23.11. 2012 r. odbyły się konferencje i seminaria w Szczecinie, Kołobrzegu, Gdańsku i Olsztynie, podczas których przedstawiono i omówiono m.in. następujące tematy:

- działania w ramach Krajowego Programu Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań HELCOM;
- związki fosforu w środkach piorących a międzynarodowe zobowiązania Polski;
- zwalczanie eutrofizacji regionu Morza Bałtyckiego;
- korzyści płynące z prowadzenia przedsiębiorstw przyjaznych środowisku;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- działania podejmowane w sprawie zatopionej broni.
- zadania zrealizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, we współpracy z innymi instytucjami państwowymi, na rzecz ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego.
- szczególna rola województw nadmorskich w działaniach na rzecz ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego;
- rola rolnictwa w eutrofizacji Morza Bałtyckiego – informacje nt. działań na rzecz zmniejszenia eutrofizacji;
- odpowiedzialne rybołówstwo – informacje nt. gatunków chronionych występujących w Morzu Bałtyckim, ze szczególnym naciskiem na chronione gatunki ryb i morświny;

Ponadto wydano publikację zawierającą 6 artykułów dotyczących zagrożeń oraz działań podejmowanych na rzecz ochrony środowiska morskiego. Publikacja była dystrybuowana przez GIOŚ i Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska oraz rozdawana uczestnikom seminariów.

Projekt został zrealizowany ze środków NFOŚiGW.

1. Organizacja/ współorganizacja spotkań krajowych i międzynarodowych przez SMB

W 2012 r. SMB zorganizował/ współorganizował oraz finansował/ współfinansował następujące spotkania:

- spotkanie koordynatorów OP NUTRI (luty 2012 r. w Warszawie)

Podczas spotkania zdecydowano o powołaniu Komitetu Sterującego (KS) składającego się z przedstawicieli poszczególnych państw bałtyckich. Ustalono również zakres uprawnień Komitetu. KS ma między innymi za zadanie wspieranie koordynatorów w podejmowaniu decyzji związanych z tworzeniem nowych projektów flagowych bądź wydatkowaniem środków z pomocy technicznej KE, które koordynatorzy uzyskali w 2011 r.

- pierwsze spotkanie Komitetu Sterującego OP NUTRI (kwiecień 2012 r. w Warszawie)

Podczas spotkania omówiono zakres zadań KS, przedstawiono zaproponowane wcześniej cele i wskaźniki dla OP NUTRI, omówiono trwający proces rewizji Planu Działania SUE RMB oraz zaprezentowano dwa potencjalne nowe projekty flagowe.

- spotkanie grupy HELCOM MONAS 2012/16 (kwiecień 2012 r. w Warszawie)

Podczas spotkania omówiono m.in. stan prac mających na celu opracowanie zestawu wskaźników do oceny stanu środowiska morskiego wraz z celami środowiskowymi w ramach implementacji Bałtyckiego Planu Działania (BSAP), bilans i oceny ilości zrzutów biogenów, oraz zagadnienia związane z monitoringiem środowiska i danymi.

- spotkanie forum rolno – środowiskowego HELCOM AGRI/ ENV FORUM 2012/3 (maj 2012 r. w Warszawie)

Na spotkaniu poruszono m.in. kwestie dot. Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach OP NUTRI i OP AGRI, terenów podmokłych i stref buforowych, możliwości działań na rzecz redukcji zrzutów substancji biogenych trafiających do Morza Bałtyckiego z sektora rolniczego, Bałtyckiego Planu Działań HELCOM.

- spotkanie grupy HELCOM LAND 2012/17 (maj 2012 r. w Warszawie)

Podczas spotkania omówiono m.in. działania podejmowane na rzecz redukcji emisji i zrzutów biogenów i substancji niebezpiecznych ze źródeł lądowych, kwestię wdrażania Bałtyckiego

Planu Działań HELCOM oraz stan realizacji Wspólnego Powszechnego Programu Działań na Rzecz Poprawy Środowiska Morza Bałtyckiego (JCP).

- warsztaty interesariuszy OP HAZARDS SUE RMB (maj 2012 r. w Warszawie)

Warsztaty miały na celu wypracowanie propozycji zakresu nowych projektów flagowych w ramach obszaru priorytetowego HAZARDS.

- spotkanie Komitetu Sterującego OP HAZARDS SUE RMB (maj 2012 r. w Warszawie)

Podczas posiedzenia Komitetu Sterującego OP HAZARDS przedstawiciele państw bałtyckich omówili wcześniej przedłożone propozycje zakresu nowych obszarów priorytetowych, a także cele i wskaźniki wyznaczone dla OP HAZARDS.

- spotkanie grupy HELCOM CORE EUTRO 2012/7 (październik 2012 r. Sopot)

Podczas spotkania omówiono m.in. stan prac mających na celu opracowanie wskaźników dotyczących eutrofizacji.

- wspólne seminarium OP NUTRI, OP AGRI SUE RMB oraz 4 Forum Rolno-środowiskowe HELCOM (AGRI/ENV Forum 4/2012) (październik 2012 r. w Kopenhadze)

Spotkanie zostało zorganizowane w formule back-to-back z doroczną konferencją projektów rolno-środowiskowych w celu zgromadzenia szerokiego grona interesariuszy tematów rolnictwa i eutrofizacji w regionie Morza Bałtyckiego.

- spotkanie Grupy Sterującej RED LIST HELCOM 2012/4 (październik 2012 r. Warszawa)

Podczas spotkania omówiono postępy w pracach 5 grup eksperckich działających w ramach projektu, które zostały poczynione w minionym roku. Na spotkaniu dyskutowano także o problemach napotykanym w trakcie opracowywania każdej z list jak również ustalono plan dalszej pracy. Projekty czerwonych list mają zostać przekazane do zatwierdzenia grupie HELCOM HABITAT na spotkaniu w dniach 14-17 maja 2013 roku

- międzynarodowe warsztaty robocze dotyczące problemu zatopionej w morzach i oceanach amunicji chemicznej i bojowych środków trujących (listopad 2012 r. Gdynia)

Warsztaty były kontynuacją podjętych w 2008 roku przez dyplomatów Litewskich działań na rzecz zawiązania międzynarodowej współpracy w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom oddziaływania na środowisko zatopionych w morzach i oceanach broni chemicznej i bojowych środków trujących (BST).

2. Finansowanie prac SMB

Wydatki związane z funkcjonowaniem SMB finansowane przez NFOŚiGW w 2012 r. kwalifikowały się do następujących kategorii:

- **usługi niematerialne** (opinie prawne, ekspertyzy, tłumaczenia dokumentów, usługi hotelarsko – gastronomiczne, logistyczne, promocyjne i inne związane z obsługą organizowanych spotkań i konferencji), w tym:

Opracowania, ekspertyzy, tłumaczenia, w tym: 4 tłumaczenia na potrzeby właściwego funkcjonowania SMB

Organizacja spotkań: sfinansowanie organizacji w kraju 9 spotkań międzynarodowych

- **wynagrodzenie bezosobowe** - podpisanie umów-zleceń z 1 osobą zatrudnioną do obsługi SMB;

- **koszty delegacji krajowych** - zrealizowanie 3 wyjazdów ekspertów zewnętrznych bądź pracowników GIOŚ na delegacje krajowe;

- **koszty delegacji zagranicznych** - zrealizowanie 80 wyjazdów ekspertów zewnętrznych bądź pracowników GIOŚ na delegacje zagraniczne.

Umowa z NFOŚiGW nr 461/2011/Wn-50/NE-WM/D z dnia została rozliczona na kwotę ogółem 349 529,48 zł,

GIOŚ wykorzystał środki na kwotę 349 529,48 zł, które zostały wydatkowane na:

- na wynagrodzenia bezosobowe wydatkowano 48 776,40 zł

- na usługi niematerialne wydatkowano 28 569,49 zł

- na koszty delegacji krajowych wydatkowano 1 454,54 zł

- na koszty delegacji zagranicznych wydatkowano 270 729,05 zł.

Ponadto, w ramach pełnienia roli współkoordynatora OP NUTRI GIOŚ dysponował środkami Pomocy Technicznej przekazanymi przez Komisję Europejską.

Przy pomocy tych środków zostały zorganizowane 2 spotkania międzynarodowe, zapewniono udział 2 ekspertów na spotkaniu Komitetu Sterującego OP NUTRI, oraz sfinansowano delegacje zagraniczne 4 ekspertów/ pracowników GIOŚ.

Rozliczenie środków z Pomocy Technicznej KE nastąpi po upływie obowiązywania dwuletniej umowy tj. na koniec 2013 r.

Projekt edukacyjno – informacyjny „Polska dla Bałtyku” został sfinansowany ze środków NFOŚiGW ogółem w kwocie 205 547 PLN.

3. Podsumowanie

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. GIOŚ zapewnił udział polskich ekspertów w organizowanych spotkaniach grup roboczych HELCOM, Przewodniczących Delegacji HELCOM, koordynatorów obszaru priorytetowego NUTRI Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz interesariuszy Obszarów Priorytetowych NUTRI, HAZARDS i AGRI Strategii. Udział w pracach ww. grup zapewnił należyte wypełnianie zobowiązań Polski jako strony Konwencji Helsińskiej oraz GIOŚ jako współkoordynatora OP NUTRI i lidera projektu flagowego w ramach OP HAZARDS Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska prezentował działania Polski na forum międzynarodowym, dbając jednocześnie o realizację wspólnych celów ekologicznych wyznaczonych państwom regionu Bałtyku.

Pracownicy Sekretariatu w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2012 r. aktywnie działali na rzecz wymiany wiedzy w regionie Morza Bałtyckiego na temat koordynacji działań w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego jak również wspierali liderów projektów flagowych Strategii w ubieganiu się o finansowanie z istniejących programów unijnych.

W 2012 roku Sekretariat rozpoczął prace konsultacyjne na rzecz aktualizacji Wstępnego Krajowego Programu Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań.

GIOŚ w minionym roku realizował cele Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego m.in. poprzez zapewnianie odpowiedniego wsparcia liderom projektów flagowych oraz innych projektów, których cele wpisują się w zadania OP NUTRI. Jako współkoordynator OP NUTRI GIOŚ prowadził aktywne działania mające na celu przybliżenie interesariuszom Obszaru Priorytetowego pojęcie projektów flagowych i sposób wyboru projektów do oznaczania ich jako wpisujących się w cele Strategii. Koordynatorzy zainicjowali również wymianę informacji i doświadczeń pomiędzy liderami pokrewnych tematycznie projektów i Obszarów Priorytetowych.

Dzięki podejmowanym przez GIOŚ działaniom, zapewniany jest efekt synergii działań w realizacji zadań wynikających z Konwencji Helsińskiej, Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz Ramowej Dyrektywy w sprawie Strategii Morskiej, mających wspólny cel, jakim jest ochrona środowiska Morza Bałtyckiego. Przykładem harmonizacji prac prowadzonych w regionie Bałtyku jest działanie grupy eksperckiej HELCOM MUNI, powołanej z inicjatywy Polski jako lidera projektu flagowego Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego i prowadzone w tym zakresie wspólne działania na rzecz oceny potrzeby usuwania broni chemicznej z Bałtyku. Innym przykładem synergii jest zacieśnienie współpracy między sekretariatem HELCOM a Polską i Finlandią, jako współkoordynatorami obszaru priorytetowego NUTRI Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.